

DŽON KONOLI
KNIIGA
IZGUBLJENIH
STVARI

Prevela
Eli Gilić

■ Laguna ■

Naslov originala

John Connolly

THE BOOK OF LOST THINGS

Copyright © 2006 by John Connolly

Translation Copyright © 2010 za srpsko izdanje, LAGUNA

Ova knjiga posvećena je odrasloj osobi, Dženifer Ridjard, kao i Kameronu i Alisteru Ridjardu, koji će uskoro odrasti, jer u svakoj odrasloj osobi obitava dete koje je nekada postojalo, a u svakom detetu čeka budući odrasli čovek.

IZJAVA ZAHVALNOSTI

Pisac zahvaljuje na dozvoli da koristi sledeće odeljke objavljene u *O bajkama, mračnim kulama i drugim sličnim stvarima: Beleške za Knjigu o izgubljenim stvarima*:

ROBERT GREJVS, *Grčki mitovi*.

„Bajke koje su mi pričali u detinjstvu imaju dublja značenja nego istina kojoj nas život uči.“

FRIDRIH ŠILER (1759–1805)

„Sve što možete da zamislite je stvarno.“

PABLO PIKASO (1881–1973)

PRVO POGLAVLJE

*O svemu nađenom i
svemu izgubljenom*

Bio jednom jedan dečak – jer tako bi trebalo da počnu sve bajke – koji je izgubio svoju majku.

Zapravo, već dugo ju je gubio. Bolest koja ju je ubijala bila je prikradajuća i kukavička, izjedala ju je iznutra i polako crpla svetlost iz nje tako da su joj oči svakog dana sve manje blistale, a koža postajala sve bleđa.

Kako ju je bolest malo-pomalo otimala, dečak se sve više plašio da će je sasvim izgubiti. Želeo je da ona ostane s njim. Nije imao braću ni sestre i iako je voleo oca, istina je da je majku voleo više. Nije mogao ni da pomisli na život bez nje.

Dečak, koji se zvao Dejvid, činio je sve što može da je održi u životu. Molio se. Trudio se da bude dobar kako ona ne bi bila kažnjena za njegove greške. Kretao se po kući što je tiše mogao i gotovo nečujno se igrao ratnih igara sa svojim vojnicima igračkama. Stvorio je naviku i trudio se da je se što više pridržava, verujući da je majčina sudbina povezana s onim što on radi. Prilikom ustajanja iz kreveta, uvek bi stao prvo na levu pa na desnu nogu. Uvek je brojao do dvadeset dok je prao zube i

završavao čim završi brojanje. Uvek je dodirivao kvake i slavine u kupatilu određen broj puta: neparni brojevi su loši, a parni su dobri; dva, četiri i osam su naročito povoljni, ali nije voleo šest zato što je to zbir tri plus tri, a tri je drugi deo broja trinaest, koji je veoma loš.

Ako bi udario glavom o nešto, tresnuo bi je još jednom kako bi dobio paran broj. Ponekad je to morao da radi više puta zato što mu se činilo da mu se glava odbila od zida, što mu je remetilo brojanje, ili bi ga slučajno očešao kosom, tako da bi ga na kraju glava bolela od napora i osetio bi vrtoglavicu i mučninu. Čitave godine, dok je majčina bolest bila najgora, ujutru je nosio iste predmete od svoje sobe do kuhinje pa ih uveče vraćao: mali primerak izabranih Grimovih bajki i strip *Magnet*, u kojem su neke strane imale presavijene uši. Knjigu je stavljao tačno na sredinu stripa i onda bi, noću, izravnavao ivice prema uglu tepiha u svojoj sobi ili prema sedištu omiljene kuhinjske stolice ujutru. Dejvid je tako davao svoj doprinos majčinom preživljavanju.

Svakog dana posle škole sedeo je pored njenog kreveta, pričao s njom kada je bila dovoljno snažna ili je samo gledao kako spava i brojao svaki naporan šištav izdisaj, moleći je da ostane s njim. Često je nosio knjigu sa sobom i kada je majka bila budna i glava je nije previše bolela, zamolila bi ga da joj naglas čita. Imala je svoje knjige – romanse, misterije i debele romane s crnim povezom i sitnim slovima – ali više je volela da joj čita stare priče: mitove, legende, bajke, priče o zamkovima, potragama i opasnim životinjama koje govore. Dejvid se nije bunio. Iako s dvanaest godina više nije bio pravo dete, još uvek je voleo takve priče, koje su mu postale utoliko draže što je njegova majka volela da ih sluša.

Pre nego što se razbolela, Dejvidu je majka često govorila da su priče žive. Ne na isti način kao ljudi, čak ni kao psi i mačke. Ljudi su živi primećivao ih ti ili ne, dok te psi nateraju da ih primetiš ako zaključe da im ne poklanjaš dovoljno pažnje. Mačke

se, s druge strane, odlično pretvaraju da ljudi uopšte ne postoje kada im to odgovara, ali to je nešto sasvim drugo.

Međutim, priče su drugačije: one oživljavaju prilikom pričanja. Bez ljudskog glasa koji će ih naglas pročitati ili bez para razrogačenih očiju koje ispod ćebeta čitaju pod svetlom baterijske lampe, one ne postoje u našem svetu. One su poput semena u ptičjem kljunu koje čeka da padne na zemlju ili poput nota pesama zapisanih na papiru, koje žude da ih instrument oživi muzikom. Leže uspravane, nadajući se prilici da se pojave. Čim neko počne da ih čita, počinju da se menjaju. Mogu da se ukorene u mašti i promene čitaoca. Priče *žele* da budu čitane, šaputala je Dejvidova majka. To im je potrebno. Zbog toga nagrću iz svog sveta u naš. *Žele* da im podarimo život.

To je Dejvidu govorila majka pre nego što ju je bolest savladala. Dok je pričala, često je imala knjigu u ruci i s ljubavlju prelazila prstima preko korica, na isti način kao što je ponekad dodirivala Dejvidovo lice, ili očevo, kada bi rekao ili uradio nešto što bi je podsetilo koliko ga voli. Zvuk majčinog glasa za Dejvida je bio poput pesme u kojoj neprestano otkriva nove improvizacije ili fine detalje koje ranije nije čuo. Kako je postajao stariji i muzika mu bivala sve značajnija (mada nikada toliko značajna kao knjige), majčin glas više nije doživljavao kao pesmu već kao simfoniju sposobnu za beskrajne varijacije na poznate teme i melodije koje se menjaju u skladu s njenim raspoloženjima i hirovima.

Kako su godine prolazile, čitanje knjiga pretvorilo se u samotno iskustvo sve dok majčina bolest nije oboje vratila u rano detinjstvo, ali s obrnutim ulogama. Bez obzira na to, pre bolesti je često ulazio u prostoriju u kojoj je majka čitala, pozdravljao je osmehom (koji mu je uvek uzvraćala), pa seo blizu nje i zadubio se u sopstvenu knjigu tako da su, iako oboje izgubljeni u svojim svetovima, delili isti prostor i vreme. Dejvid je znao, gledajući izraze njenog lica dok je čitala, da li priča iz knjige oživljava u

njoj, ali i ona u priči, i sećao se kako mu je pričala da priče i bajke imaju moć nad nama kao i mi nad njima.

Dejvid će se zauvek sećati dana kada mu je majka umrla. Bio je u školi i učio – to jest nije učio – kako se tumače pesme, um mu je bio pun daktila i pentametara, naziva nalik na imena čudnih dinosaurususa iz izgubljenih preistorijskih krajolika. Direktor je otvorio vrata učionice i prišao nastavniku engleskog, gospodinu Bendžaminu (ili Big Benu, kako su ga đaci prozvali zbog visine i navike da izvuče džepni sat iz nabora prsluka i dubokim žalosnim glasom jogunastim učenicima objavi spor protok vremena). Direktor je nešto prošaptao gospodinu Bendžaminu i on ozbiljno klimnu glavom. Kada se opet okrenuo prema đacima, njegove oči potražile su Dejvidove, a progovorio je glasom blažim nego obično. Prozvao je Dejvida i rekao mu da se spakuje i pođe s direktorom. Dejvid je tada znao šta se dogodilo. Znao je pre nego što ga je direktor uveo u školsku ambulantu. Znao je pre nego što se pojavila školska medicinska sestra sa šoljom čaja spremljenog za njega. Znao je pre nego što je direktor stao pored njega, još strogog držanja, ali trudeći se da bude nežan prema ožalošćenom dečaku. Znao je pre nego što je prineo šolju usnama, pre nego što su reči izgovorene i čaj mu oprljio usta, podsetivši ga da je on još živ dok mu je majka zauvek otišla.

Čak i navike, beskraino ponavljane, nisu bile dovoljne da je održe u životu. Kasnije se pitao da nije propustio da nešto uradi propisno, da se nije zabrojao tog jutra ili da li je postojalo još nešto što je mogao da doda brojnim postupcima koji bi možda nešto promenili. Sada nije ni važno. Nje više nema. Trebalo je da ostane kod kuće. Dok je bio u školi, uvek je brinuo zato što, tako udaljen, nije imao nikakvu kontrolu nad njenim postojanjem. Navike nisu delovale u školi. Tamo mu je bilo teško da ih se pridržava jer je škola imala sopstvena pravila i navike. Dejvid

je pokušao da ih koristi kao zamenu, ali to nije bilo isto. A sada je njegova majka platila ceh.

Tek tada je Dejvid, stideći se svog neuspeha, zaplakao.

Dani koji su usledili bili su magloviti, kratki posetama suseda i rođaka, visokim, nepoznatim muškarcima koji su mu mrsili kosu i davali mu po šiling, krupnim ženama u crnim haljinama koje su ga privijale na grudi dok su jecale i ispunjavale mu nos mirisom parfema i naftalinskih kuglica. Skupljen u uglu dnevne sobe, sedeo je do kasno u noć i slušao kako odrasli razmenjuju priče o majci kakvu nikada nije znao, nepoznatom biću koje je imalo prošlost nezavisnu od njegove: o detetu koje je odbijalo da plače kada joj je starija sestra umrla zato što nije htela da poveruje da je osoba koja joj je toliko dragocena mogla da nestane zauvek; o devojčici koja je pobešla od kuće na jedan dan zato što joj je otac, u nastupu nestrpljenja zbog nekog sitnog nestašluka, rekao da će je dati Ciganima; o lepoj devojci u jarkocrvenoj haljini koju je Dejvidov otac oteo pred nosom drugog muškarca; o nevesti u belom koja je na dan venčanja ubola palac na ružin trn i ostavila mrlju na haljini kako bi je svi videli.

A kada je konačno zaspao, sanjao je da je deo tih priča, učesnik u svim periodima majčinog života. Više nije bio dete koje sluša priče o nekom drugom vremenu. Umesto toga, bio je svedok svega.

Dejvid je poslednji put video majku kod pogrebnika, pre nego što je zatvoren kovčeg. Izgledala je drugačije, ali ipak isto. Više je ličila na onu osobu koja je postojala pre bolesti. Bila je našminkana kao kada su nedeljom odlazili u crkvu ili kada je s Dejvidovim ocem išla na večeru ili u bioskop. Bila je u svojoj omiljenoj plavoj haljini, s rukama prekrštenim preko stomaka. Brojanica joj je bila isprepletana među prstima, s kojih je skinuto

prstenje. Usne su joj bile veoma blede. Dejvid je stao nad njom i dodirnuo joj ruku. Bila je hladna i vlažna.

Otac je stao pored njega. Samo su oni ostali u prostoriji. Svi ostali su izašli. Automobil je čekao da ih odveze u crkvu. Bio je velik i crn. Vozač je nosio šiljatu kapu i uopšte se nije osmehivao.

„Možeš da je poljubiš za rastanak, sine“, reče mu otac. Dejvid podiže pogled. Očeve oči bile su vlažne i crvene. Plakao je prvog dana, kada se Dejvid vratio iz škole, i držao ga u naručju obećavši da će sve biti u redu, ali nije ponovo zaplakao sve dosad. Dejvid je gledao kako velika suza polako, gotovo stidljivo klizi niz njegov obraz. Ponovo se okrenuo prema majci. Nagnuo se nad kovčegom i poljubio je. Mirisala je na hemikalije i još nešto, nešto o čemu Dejvid nije hteo da razmišlja. Osetio je to na njenim usnama.

„Zbogom, mama“, prošaptao je. Oči ga zapekoše. Želeo je nešto da uradi, ali nije znao šta.

Otac mu položi ruku na rame, pa se nagnu i nežno poljubi ženine usne. Naslonio je lice uz njeno i prošaptao nešto što Dejvid nije čuo. Onda su je ostavili. Kada su pogrebnik i njegovi pomoćnici izneli kovčeg, bio je zatvoren i jedino što je ukazivalo na to da se u njemu nalazi Dejvidova majka bila je mala metalna pločica s njenim imenom i datumom rođenja i smrti.

Ostavili su je samu u crkvi te noći. Dejvid bi ostao uz nju da je mogao. Pitao se da li je usamljena, zna li gde se nalazi, je li već u raju ili će tamo stići tek kada sveštenik izgovori poslednje reči i kovčeg bude spušten u zemlju. Nije mu se dopalo što je tamo sama, zatvorena drvetom, bronzom i čavlima, ali nije mogao s ocem da razgovara o tome. Njegov otac ne bi razumeo, a time se ionako ništa ne bi promenilo. Nije mogao sam da ostane u crkvi pa je otišao u svoju sobu i pokušao da zamisli kako joj je. Navukao je zavese i zatvorio vrata kako bi bilo mračno, pa se zavukao ispod kreveta.

Krevet je bio nizak i prostor pod njim veoma skučen. Nalazio se u uglu sobe i Dejvid se stisnuo sve dok levom rukom nije napipao zid, a onda je zatvorio oči i ležao potpuno mirno. Posle nekog vremena je pokušao da podigne glavu. Tresnuo je u letve koje su držale dušek. Pokušao je da ih gurne, ali bile su zakućane. Zatim je pokušao da guranjem podigne krevet, ali bio je pretežak. Osetio je vonj prašine i noćne posude. Zakašljao se. Suze mu krenuše. Odlučio je da izađe, ali zavući se u to mesto bilo je lakše nego izvući se odatle. Kinuo je i bolno udario glavom o donju stranu kreveta. Uspaničio se. Bosim nogama je potražio neko uporište na drvenom podu. Ispružio je ruke i iskoristio letve da se vuče sve dok nije bio dovoljno blizu ivici kreveta da se izvuče. Ustao je i naslonio se na zid, teško dišući.

Takva je smrt: zarobljenost u malom prostoru pod večnim pritiskom velike težine.

Majka je sahranjena jednog januarskog jutra. Zemlja je bila tvrda, a svi ožalošćeni su nosili rukavice i debele kapute. Kovčeg je izgledao prekratko kada su ga spustili u zemlju. Njegova majka je za života delovala visoka. Smrt ju je smanjila.

U nedeljama koje su usledile, Dejvid je pokušavao da se izgubi u knjigama jer su sećanja na majku bila neraskidivo isprepletana s knjigama i čitanjem. Pripale su mu njene knjige – one ocenjene „prikladnim“ – i zatekao je sebe kako pokušava da čita romane koje nije razumeo i pesme koje se ne rimuju. Ponekad bi pitao oca za njih, ali njega knjige nisu mnogo zanimala. Kod kuće je uvek vreme provodio s nosom zagnjurenim u novine dok su se mali pramenovi dima iz njegove lule podizali poput indijanskih signala. Bio je opsednut dešavanjima u savremenom svetu, utoliko više što su se Hitlerove vojske kretale Evropom i pretnja napada na njihovu zemlju postajala je sve izvesnija.

Dejvidu je majka jednom rekla da je otac ranije mnogo čitao, ali je izgubio naviku prepuštanja pričama. Sada je više voleo novine s dugačkim stupcima štampanih reči, mukotrпно sastavljenih od rukom složenih slova zarad stvaranja nečega što će izgubiti značaj gotovo istog trenutka kad se pojavi na kioscima – vest koja je u trenutku čitanja već stara i na samrti, brzo prevaziđena događajima u svetu.

Priče u knjigama *mrze* one iz novina, govorila je Dejvidova majka. Novinske priče su poput sveže upecane ribe – vredne pažnje samo dok su sveže, što uopšte nije dugo. One su poput uličnih derana koji uzvikuju naslove večernjih izdanja, bučni i nepopustljivi, dok su priče – prave, propisno izmišljene priče – poput strogih, ali uslužnih bibliotekara u dobro opremljenim bibliotekama. Novinske priče su nestvarne poput dima, dugovečne koliko i vodencvetovi. One nemaju koren, već su kao korov koji puze po zemlji i krađe sunčevu svetlost pričama koje je zaslužuju. Um Dejvidovog oca neprestano je bio zao kupljen oštrim glasovima koji se nadmeću i koji bi ućutali čim bi im posvetio pažnju, a njihova bi buka ubrzo bila zamenjena drugim. To mu je majka šaputala, osmehujući se, dok se otac mrštio i grizao lulu, znajući da pričaju o njemu, ali ne želeći da im pruži zadovoljstvo i pokaže da ga to nervira.

Tako je Dejvidu pripala dužnost staranja o majčinim knjigama i dodao ih je onima kupljenim za njega. To su bile knjige o vitezovima i vojnicima, zmajevima i morskim nemanima, narodne priče i bajke koje je njegova majka volela u mladosti. On ih joj je čitao dok je bolest postepeno napredovala, gušeći joj glas do šapata i disanje do zvukova škripe stare šmirgle na trulom drvetu, sve dok joj to nije postalo toliko naporno da je prestala da diše. Posle njene smrti pokušao je da izbegava te stare priče zato što su bile previše povezane s njom da bi uživao. Ali one nisu želele da budu odbačene tako lako i počele su da ga dozivaju. Izgleda da su prepoznale nešto u njemu, nešto

radoznalo i plodno – ili je bar on počeo u to da veruje. Čuo ih je kako pričaju: isprva tiho, a onda sve glasnije i uverljivije.

Te priče su veoma stare, stare koliko i ljudi, a preživele su zato što su veoma moćne. Odjekivale bi u glavi dugo nakon što bi knjige u kojima se nalaze bile ostavljene po strani. Istovremeno su bile bekstvo od stvarnosti i druga stvarnost same po sebi. Bile su toliko stare i neobične da su otkrile način da opstanu nezavisno od stranica na kojima su živele. Svet starih priča postoji uporedo s našim, jednom mu je rekla majka, ali ponekad zid koji deli ta dva sveta postaje pretanak i krhak i svetovi počinju da se stapaju jedan s drugim.

Tada dolazi do nevolja.

Tada se dešavaju loše stvari.

Tada je Grbavac počeo da se pojavljuje pred Dejvidom.

DRUGO POGLAVLJE

*O Rouz, doktoru Moberliju i
značaju pojedinosti*

Bilo je čudno, ali ubrzo po majčinoj smrti Dejvid je osjetio nešto što je bezmalo ličilo na olakšanje. Nije se moglo drugačije opisati i Dejvid se loše osećao zbog toga. Majka mu je otišla i nikada se neće vratiti. Nije bilo važno šta je sveštenik rekao u propovedi: da se ona nalazi na boljem i srećnijem mestu i da je njen bol nestao. Nije pomagalo ni što je rekao Dejvidu da će majka uvek biti s njim iako on ne može da je vidi. Majka koju ne vidite ne može s vama da odlazi u duge šetnje letnjim večerima, da nabraja imena drveća i cveća iz svog naizgled bezgraničnog znanja o prirodi, niti da vam pomogne s domaćim zadacima, ne možete osjetiti njen poznat miris u nozdrvama kada se nagne da ispravi pogrešno napisanu reč ili da se zamisli nad značenjem nepoznate pesme; niti da čita s vama u hladna nedeljna poslepodneva kada vatra pucketa i kiša dobuje po prozorima i krovu, a soba je ispunjena mirisom cepanica i čajnih kolača.

Ali Dejvid se tada setio da u onim poslednjim mesecima njegova majka nije bila sposobna da radi išta od toga. Od lekova koje su joj doktori prepisali osećala je vrtoglavicu i mučninu.

Nije mogla da se usredsredi čak ni na najjednostavnije zadatke, a svakako nije mogla da odlazi u duge šetnje. Dejvid se čak nekoliko puta pre kraja pitao da li ga ona uopšte prepoznaje. Počela je čudno da miriše: ne ružno, samo čudno, poput stare odeće koja dugo nije nošena. Tokom noći je vikala od bolova, a otac ju je grlio i pokušavao da je uteši. Zvali su lekara kada joj je bilo mnogo loše. Na kraju je bolest toliko uzela maha da nije mogla da ostane u svojoj sobi i kola hitne pomoći su je odvezla u bolnicu, koja i nije bila prava bolnica zato što se niko nikada u njoj nije oporavio niti se vratio kući. Umesto toga postajali su tiši, sve dok ne bi ostala samo potpuna tišina i prazni kreveti u kojima su ranije ležali.

Bolnica koja nije bila bolnica nalazila se daleko od njihove kuće, ali Dejvidov otac je svako drugo veče odlazio u posetu nakon što bi se vratio s posla i večerao sa sinom. Dejvid je odlazio s ocem u njegovom starom „fordu osmici“ bar dvaput nedeljno iako mu je zbog putovanja do tamo i natrag ostajalo veoma malo slobodnog vremena nakon što bi završio domaće zadatke i večerao. Posete su zamarale i oca i Dejvid se pitao otkud mu energija da ustane svakog jutra, spremi mu doručak, isprati ga u školu pre nego što ode na posao, vrati se kući, spremi čaj, pomogne mu oko teških zadataka, poseti ženu, ponovo se vrati, poljubi ga za laku noć pa da čita novine sat vremena pre nego što ode na spavanje.

Jednom se Dejvid suvih usta probudio usred noći i sišao u prizemlje da popije čašu vode. Čuo je hrkanje iz dnevne sobe i zatekao oca kako spava u fotelji; novine su mu ispale, a glava mu je visila preko ivice. Bilo je tri ujutru. Dejvid nije bio siguran šta da radi, ali je na kraju ipak probudio oca zato što se setio kako je jednom nezgodno zaspao u vozu pa ga je vrat boleo danima posle toga. Otac je delovao iznenađeno i donekle ljuto što je probuđen, ali je ustao iz naslonjače i otišao na sprat da spava. A Dejvid je bio siguran da to nije prvi put da je zaspao potpuno obučan i daleko od kreveta.

Tako je njena smrt značila da ona više neće trpeti bolove, ali i da više neće morati dugo da putuju do velike žute zgrade u kojoj su ljudi tiho kopnili, više neće biti spavanja u stolicama i brzih večera. Umesto toga osećala se ona tišina kao kada neko odnese sat na popravku i tek posle nekog vremena postane svestan njegovog odsustva zato što više ne čuje tiho, umirujuće otkucavanje koje mu nedostaje.

Ali osećaj olakšanja nestao je posle nekoliko dana i Dejvid je tada osetio grizu savesti jer mu je bilo drago što više ne moraju da rade ono što je majčina bolest iziskivala od njih. Krivica nije nestala ni u mesecima koji su sledili. Umesto toga, postajala je sve gora i Dejvid je priželjkivao da mu je majka još u bolnici. Da je još tamo, posećivao bi je svakog dana čak i ako bi morao ranije da ustaje svakog jutra da završi domaće zadatke, zato što sada nije mogao da podnese život bez nje.

Škola mu je postala još teža. Odvojio se od prijatelja i pre nego što je došlo leto i topli povetarac ih raspršio poput semena maslačka. Pričalo se da će, kada ponovo počne škola u septembru, svi dečaci biti evakuisani iz Londona i poslati na selo. Ali Dejvidu je otac obećao da neće biti poslat s ostalima. Na kraju krajeva, rekao mu je, sada su ostali samo njih dvojica i moraju da se drže zajedno.

Otac je zaposlio gospođu Hauard da im održava kuću, kuva i pegla. Uglavnom je bila tu kada se Dejvid vrati iz škole, ali bila je prezauzeta da razgovara s njim. Pohađala je obuku Službe zaštite od vazdušnih napada i starala se o svom mužu i deci, tako da nije imala vremena da ćaska s Dejvidom niti da ga pita kako je proveo dan.

Gospođa Hauard je odlazila odmah posle četiri, a otac se vraćao s posla na Univerzitetu najranije u šest, a ponekad i kasnije. To je značilo da je Dejvid bio u pustoj kući u kojoj su mu društvo pravili samo radio i knjige. Ponekad je sedeo u nekadašnjoj zajedničkoj sobi njegovih roditelja. Majčina odeća se još nalazila u jednom ormanu, a haljine i suknje bile su pore-

đane tako uredno da su, ako bi se dovoljno zaškiljilo, bezmalo izgledale kao ljudi. Dejvid bi prešao prstima po njima kako bi se zaljuljale. Tada bi se setio da su se pomerale na isti način kada je njegova majka hodala u njima. Onda bi legao na jastuk s leve strane kreveta, na kojoj je ona spavala, i pokušao da odmori glavu na istom mestu kao i ona, mestu koje je bilo vidljivo po neznačajno tamnijoj mrlji na jastučnici.

Novi svet je bio previše bolan da bi izašao na kraj s njim. Toliko se trudio. Držao se svojih navika. Veoma pažljivo je brojao. Pridržavao se pravila, ali život ga je ipak prevario. Ovaj svet nije kao onaj iz priča, u kojem se nagrađuje dobro i kažnjava zlo. U njemu ste sigurni sve dok s puta ne skrenete u šumu. Ako bi se neko razboleo, poput ostarelog kralja u jednoj priči, njegovi sinovi bi pošli u svet da traže lek, životvornu vodu; kralju bi bio spasen život ako bi samo jedan od sinova bio dovoljno hrabar i čestit. Dejvid je bio odvažan, a njegova majka još smelija. Ali hrabrost nije bila dovoljna. Ovaj svet to ne nagrađuje. Što je više razmišljao o tome, sve manje je želeo da bude deo tog sveta.

Još se držao svojih navika, mada ne tako strogo kao ranije. Zadovoljavao se samo time da dodirne kvake i slavine – prvo levom, pa desnom rukom, kako bi broj bio paran. Još je prvo spuštao levu nogu na pod dok je ustajao iz kreveta i njom zakoračivao na stepenice, ali to nije bilo toliko teško. Nije bio siguran šta bi se sada dogodilo ako se ne bi do izvesne mere pridržavao pravila. Pretpostavio je da bi to uticalo na njegovog oca. Možda je, pridržavajući se pravila, uspeo da spase očev život, iako ne i majčin. Sada, kada su ostali samo njih dvojica, ne sme mnogo da rizikuje.

Tada je Rouz ušla u njegov život i počeli su napadi.

To se prvi put desilo na Trafalgar skveru, gde se s ocem uputio da hrani golubove posle nedeljnog ručka u restoranu *Popular* na Pikadiliju. Otac je Dejvidu rekao da će uskoro zatvoriti *Popular*, što ga je rastužilo jer je mislio da je veoma otmen.

Dejvidova majka bila je mrtva već pet meseci, tri nedelje i četiri dana. Tog dana im se jedna žena pridružila na ručku. Otac ju je predstavio kao Rouz. Bila je veoma vitka, duge tamne kose i jarkocrvenih usana. Odeća joj je delovala skupo, a zlato i dijamanti blistali su joj na ušima i oko vrata. Tvrdila je da veoma malo jede iako je pojela celu porciju piletine, a imala je dovoljno apetita i za puding. Dejvidu je delovala poznato, a onda se setio da je ona starateljka iz bolnice koja nije bila prava bolnica, u kojoj mu je majka umrla. Otac mu je rekao da se Rouz veoma dobro starala o njegovoj majci, mada je Dejvid pomislio da se očigledno nije dovoljno potrudila da je održi u životu.

Rouz je pokušavala da priča s Dejvidom o školi, prijateljima i o tome šta voli da radi uveče, ali on je jedva odgovarao. Nije mu se dopao način na koji je gledala njegovog oca niti to što ga je oslovljavala po imenu. Nije mu se svidelo kako mu dodiruje ruku kada bi rekao nešto smešno ili pametno. Čak mu se nije dopalo što njegov otac pokušava da bude smešan i pametan pred njom. To nije u redu.

Kada su izašli iz restorana, Rouz je držala njegovog oca pod ruku. Dejvid je hodao malo ispred njih i oni su, izgleda, bili zadovoljni time. Nije bio siguran šta se događa, bar je to sebi govorio. Samo je bez reči od oca uzeo kesicu sa semenkama kada su stigli do Trafalgar skvera. Njom je privukao golubove koji su, perja umrljanog prljavštinom i garežom grada, praznih i glupih očiju, poslušno doleteli do novog izvora hrane. Otac i Rouz su stajali nedaleko od njega i tiho razgovarali. Kada su mislili da ih ne gleda, kratko su se poljubili.

Tada se to dogodilo. U jednom trenutku, posuta tankom crtom semenki, Dejvidova ruka je bila ispružena i dva prilično teška goluba su mu ključala na rukavu, a već u sledećem je ležao na zemlji s očevim kaputom pod glavom dok su radoznali prolaznici i pokoji golub zurili u njega a debeli oblaci jurili iz njihovih glava poput praznih balončića za misli iz stripova. Otac mu je rekao da se onesvestio i Dejvid je pretpostavio da je bio u

pravu. Međutim, u glavi je čuo glasove i šaputanje kojih ranije nije bilo i maglovito se sećao šumovitog krajolika i zavijanja vukova. Čuo je kako Rouz pita može li nekako da pomogne, a otac je odgovorio da će mu biti dobro kada ga odvede kući i smesti u krevet. Zaustavio je taksi, kojim su se vratili do svog automobila. Pre nego što je otišao, rekao je Rouz da će joj kasnije telefonirati.

Te noći, dok je Dejvid ležao u svojoj sobi, šaputanju u njegovoj glavi pridružili su se zvuci knjiga. Morao je da nauče jastuk preko glave kako bi potisnuo buku koju su one pravile dok su se najstarije priče budile iz dremeža i tražile mesta na kojima će rasti.

Ordinacija doktora Moberlija nalazi se u gradskoj kući, zidovima spojenom sa susednim kućama, u ulici s drvoredom u centru Londona. Veoma je tiho. Na podovima se nalaze skupoceni tepisi, a zidovi su ukrašeni slikama brodova na pučini. Ostarela sekretarica s veoma sedom kosom sedela je za radnim stolom u čekaonici, premeštala papire, kucala pisma i telefonirala. Dejvid je sedeo na obližnjoj sofa, a otac pored njega. Stajaci sat otkucavao je u uglu. Dejvid i njegov otac su ćutali. Uglavnom zbog toga što je u sobi vladala tolika tišina da bi gospođa za stolom čula sve što kažu, ali i zato što je Dejvid osećao da je otac ljut na njega.

Usledila su još dva napada posle onog na Trafalgar skveru i svaki je trajao duže od prethodnog. Posle njih je Dejvid imao čudne slike u glavi: zamak na čijim zidovima lepršaju zastave, šuma od drveća iz čije kore curi nešto crveno, nalik na krv, i jedva uočljiva, pogrbljena i propala prilika koja se, čekajući, kreće senkama tog čudnog sveta. Dejvida je otac odveo kod porodičnog lekara, doktora Benson, ali on je zaključio da je dečak zdrav. Poslao ga je u veliku bolnicu kod specijaliste koji mu je uperio lampu u oči i pregledao mu glavu. Postavio mu

je nekoliko pitanja, a zatim i Dejvidovom ocu još više pitanja, od kojih su se neka odnosila na majku i njenu smrt. Rekli su Dejvidu da sačeka ispred dok završe razgovor, a kada je izašao, otac je izgledao ljutito. Tako su sada završili u ordinaciji doktora Moberlija.

Doktor Moberli je psihijatar.

Zvono se oglasilo pored sekretaričinog stola i ona Dejvidu i njegovom ocu klimnu glavom.

„Može sada da uđe“, rekla je.

„Hajde, samo napred“, ohrabrio ga je otac.

„Zar ne ideš sa mnom?“, upita Dejvid.

Otac je odmahnuo glavom i Dejvid shvati da je on već razgovarao s doktorom Moberlijem, možda telefonom.

„Želi da te vidi nasamo. Ne brini. Biću ovde kada završiš.“

Dejvid je pošao za sekretaricom u drugu sobu, koja je bila veća i otmenija od čekaonice i nameštena mekim foteljama i kaučima. Knjige su se pružale duž zidova iako nisu bile kao one koje je Dejvid čitao. Kada je ušao, Dejvidu se učinilo da čuje kako knjige međusobno razgovaraju. Nije razumeo većinu onoga što su govorile, ali to su činile v-e-o-m-a s-p-o-r-o, kao da je ono što imaju da saopšte veoma značajno ili kao da razgovaraju s nekim ko je mnogo glup. Izgledalo je kao da se neke knjige međusobno raspravljaju bla-bla-bla tonovima, onako kako se stručnjaci obraćaju jedan drugom na radiju dok su okruženi drugim stručnjacima koje pokušavaju da zadive svojom pameću.

Dejvid se uznemirio zbog tih knjiga.

Sitan čovek sede kose i brade sedeo je za starinskim radnim stolom koji je izgledao prevelik za njega. Nosio je pravougaone naočare vezane zlatnim lancem kako ih ne bi izgubio. Crveno-crna leptir-mašna bila mu je čvrsto vezana oko vrata i nosio je tamno, široko odelo.

„Dobro došao“, rekao je. „Ja sam doktor Moberli. Ti si sigurno Dejvid.“

Dejvid klimnu glavom. Doktor Moberli ga zamoli da sedne pa poče da lista svesku na stolu, čupkajući bradu dok je čitao što god da je tamo bilo napisano. Kada je završio, podigao je glavu i pitao Dejvida kako je. Dejvid odgovori da je dobro. Zatim ga doktor Moberli upita je li siguran u to. Odgovorio je da je prilično siguran. Doktor mu reče da je otac zabrinut zbog njega. Pitao ga je da li mu nedostaje majka. Dejvid nije odgovorio. Doktor Moberli mu je objasnio da ga brinu njegovi napadi i da će zajedno otkriti šta stoji iza njih.

Dao mu je kutiju s bojicama i zamolio ga da nacрта kuću. Dejvid je uzeo grafitnu olovku i pažljivo nacrtao zidove i odžak, dodao prozore i vrata pa počeo da stavlja male zaobljene crepove na krov. Bio je potpuno zadubljen crtanjem crepova kada mu doktor Moberli reče da je to dovoljno. Doktor pogleda crtež, pa Dejvida. Upita ga kako mu nije palo na um da koristi olovke u boji. Dejvid mu je objasnio da crtež nije gotov i da je nameravao da oboji crepove u crveno kada ih završi. Zatim ga je doktor pitao, v-e-o-m-a s-p-o-r-o, kao što su neke njegove knjige govorile, zašto su crepovi toliko značajni.

Dejvid se zapitao da li je doktor Moberli pravi lekar. Doktori bi trebalo da budu veoma pametni, a on nije delovao preterano oštromno. V-e-o-m-a s-p-o-r-o mu je objasnio da bi kiša upadala unutra ako nema crepova i da su oni, na svoj način, podjednako važni kao zidovi. Tada ga je pitao da li se boji da će pokisnuti. Dejvid mu je odgovorio da ne voli da kisne. Nije strašno napolju, naročito ako si obučen kako treba, ali većina ljudi se ne oblači za kišu kada su u kući.

Doktor Moberli je delovao pomalo zbunjeno.

Zatim je zamolio Dejvida da nacрта drvo. Ovaj ponovo uze olovku, marljivo nacрта grane pa poče da im dodaje sitno lišće. Stigao je tek do treće grane kada mu doktor Moberli opet reče da stane. Ovog puta izraz doktorovog lica bio je kao u Dejvidovog oca kada uspe da reši ukrštenicu u nedeljnim novinama. Zadovoljniji je izgledao samo da je još ustao i uzviknuo:

„Aha!“, s prstom uperenim u vazduh, poput ludih naučnika u stripovima.

Doktor Moberli mu je postavio brojna pitanja o kući, mami i tati. Ponovo ga je pitao za pomračenja i da li se seća ičega u vezi s njima. Kako se osećao pre njih? Je li osetio neki čudan miris pre nego što je izgubio svest? Boli li ga glava posle njih? Boli li ga glava pre? Boli li ga glava sada?

Ali doktor Moberli nije postavio, po Dejvidovom mišljenju, najvažnije pitanje zato što je doktor verovao da je on potpuno nesvestan tokom napada i da se ne seća ničega pre nego što povrati svest. To nije istina. Dejvid je pomislio da mu kaže za neobične pejzaže koje vidi tokom napada, ali tada doktor ponovo počeo da ga ispituje o majci. On nije želeo da razgovara o majci, nikad više i svakako ne s neznancem. Doktor Moberli ga je ispitivao i o Rouz i njegovim osećanjima prema njoj. Dejvid nije znao šta da odgovori. Nije voleo Rouz, ali to nije hteo da kaže doktoru da ovaj ne bi preneo njegovom ocu.

Na kraju seanse Dejvid je zaplakao iako nije znao zašto. Zapravo, toliko je jako plakao da mu je potekla krv iz nosa. Prizor krvi ga je uplašio. Počeo je da viče i vrišti. Pao je na pod i kada je počeo da se trese, u glavi mu je blesnula bela svetlost. Udarao je pesnicama po tepihu i čuo kako knjige neodobrajući otpuhuju dok je doktor Moberli zvao u pomoć. Dejvidov otac je utrčao, a onda sve postade crno, samo nekoliko sekundi kako mu se činilo, iako je zapravo trajalo veoma dugo.

Dejvid je iz tame začuo ženski glas i pomislio da zvuči kao njegova majka. Približila mu se jedna prilika, ali to nije bila žena. Bio je to čovek, grbavac duguljastog lica, konačno se promolivši iz senki svog sveta.

I osmehivao se.

TREĆE POGLAVLJE

O novoj kući, novom detetu i novom kralju

Evo kako se sve odvijalo.

Rouz je zatrudnela. Otac je to saopštio Dejvidu dok su jeli pržene krompiriće na obali Temze. Brodovi su plovili pored njih, a vazduh je bio ispunjen mirisom ulja i morske trave. Bio je novembar 1939. godine. Na ulicama je bilo više policajaca nego ranije i svuda su bili ljudi u uniformama. Džakovi peska stajali su naslagani pored prozora, a bodljikava žica se poput opakih opruga uvijala unaokolo. Grbava Andersonova skloništa podignuta su po baštama, dok su u parku iskopani rovovi. Činilo se da su svuda polepljeni beli plakati: podsetnici o restrikcijama struje, kraljevi proglasi, svakojaka uputstva za zemlju u ratu.

Većina dece koju je Dejvid poznao napustila su grad; u kaputima na kojima su vezane male smeđe nalepnice za prtljag, gurali su se na železničkim stanicama, čekajući da otputuju ka seoskim gazdinstvima i nepoznatim gradovima. Usled njihovog odsustva, grad je delovao praznije, a oni koji su ostali osećali su teskobu iščekivanja. Uskoro će se pojaviti bombarderi i grad će noću biti obavljen tamom kako bi im otežali zadatak. Grad

je tokom zamračenja bio toliko crn da su se nazirali krateri na mesecu, a nebo je bilo puno zvezda.

Na putu do reke videli su kako u Hajd parku naduvavaju baražne balone. Kada ih budu sasvim naduvali, pričvrstiće ih čeličnim kablovima i pustiće ih uvis. Kablovi će onemogućiti nemačke bombardere da lete nisko, što znači da će morati da ispuste svoje toware s veće visine. Tako neće moći sa sigurnošću da gađaju svoje mete.

Baloni su bili u obliku ogromnih bombi. Otac je primetio kako je to ironično, a Dejvid ga je pitao šta to znači. Otac mu je objasnio da je smešno da je nešto što treba da zaštiti grad od bombi i bombardera napravljeno u obliku bombe. Dejvid klimnu glavom. Pretpostavio je da to jeste čudno. Pomislio je na ljude u nemačkim bombarderima: pilote koji pokušavaju da izbegnu protivvazдушnu odbranu sa zemlje i čoveka nadvijenog nad metu dok grad promiče pod njima. Zapitao se da li oni ikada pomisle na ljude u kućama i fabrikama pre nego što ispuste bombe. Gledan visoko iz vazduha, London sigurno izgleda kao maketa s kućama za lutke i sićušnim drvećem na majušnim ulicama. Možda jedino tako mogu da bacaju bombe: pretvarajući se da grad nije stvaran i da niko neće izgoriti i poginuti kada eksplodiraju.

Dejvid je pokušao da zamisli sebe u bombarderu – engleskom, možda „velingtonu“ ili „vitliju“ – kako sa spremnim bombama leti nad nemačkim gradom. Da li bi mogao da izruči takav tovar? Ipak su u ratu. Nemci su loši. Svi to znaju. Oni su počeli. Bilo je to poput tuče na igralištu: kriv je onaj koji započne i onda ne može da se buni zbog onoga što će uslediti. Dejvid je mislio da bi bacio bombe, ali da ne bi razmišljao o mogućnosti da se ispod njega nalaze ljudi. Bile bi tu samo fabrike i brodogradilišta, oblici u tami, a svi oni koji rade u njima bili bi bezbedno ušuškani u krevetu dok bombe padaju i razaraju njihova radna mesta.

Tada mu nešto pade na um.

„Tata, ako Nemci ne mogu dobro da ciljaju zbog balona, onda će samo izbaciti bombe bilo gde, zar ne? Hoću reći, poku-

šaće da pogode fabrike, ali ako ne budu mogli, samo će baciti bombe i nadati se najboljem. Neće otići kući i vratiti se neke druge noći samo zbog balona.“

Dejvidov otac nije odgovorio trenutak-dva.

„Mislim da ih nije briga“, konačno je rekao. „Oni žele da ljudi izgube hrabrost i nadu. Ako sruše fabriku aviona ili brodogradilište usput, utoliko bolje. Tako razmišljaju neke siledžije. Prvo će oslabiti čoveka pa tek onda zadati smrtni udarac.“

Uzdahnuo je. „Moramo da razgovaramo o nečemu, Dejvide, o nečemu važnom.“

Upravo su se vratili s još jedne seanse s doktorom Moberlijem, koji je opet pitao Dejvida da li mu nedostaje majka. Naravno da mu nedostaje. Kakvo glupo pitanje! Nedostaje mu i tužan je zbog toga. Nije mu potreban doktor da mu to kaže. Ionako je uglavnom s teškoćom razumeo šta doktor Moberli govori, delom zbog toga što koristi reči koje Dejvid ne razume, ali najviše zato što mu je glas gotovo sasvim nadjačan pričanjem knjiga na policama.

Zvuci koje su knjige pravile postajali su sve jasniji. Shvatio je da doktor Moberli ne može da ih čuje na taj način, inače ne bi mogao da radi u ordinaciji, a da ne poludi. Ponekad bi, kada bi mu doktor postavio pitanje koje knjige odobravaju, one sve zajedno rekle: „HmMMM“, poput muškog hora koji uvežbava jednu notu. A kada bi rekao nešto što im se ne dopada, mrmljale su uvrede na njegov račun.

„Šarlatan!“

„Glupost!“

„Čovek je idiot.“

Jedna knjiga s imenom Jung ugraviranim zlatnim slovima na povezu toliko se naljutila da se bacila s police i ostala, besna, da leži na tepihu. Doktor Moberli je bio prilično iznenađen kada je pala. Dejvid je bio u iskušenju da mu kaže šta knjige govore, ali je mislio da nije dobra ideja da on sazna kako može da čuje pričanje knjiga. Dejvid je čuo priče o ljudima koji su „sklonjeni“

zato što nisu bili „čisti u glavi“. Dejvid nije želeo da ga sklone. Uostalom, sada više nije stalno čuo knjige kako pričaju, već samo kada je uznemiren ili ljut. Trudio se da ostane miran, da razmišlja o dobrim stvarima koliko god može, ali to je nekad bilo teško, a naročito kada je bio s doktorom Moberlijem ili s Rouz.

Sedeo je pored reke i upravo će se čitav njegov svet opet potpuno preokrenuti.

„Dobićeš malog brata ili sestru“, rekao mu je otac. „Rouz će dobiti bebu.“

Dejvid je prestao da jede krompiriće. Ukus mu se više nije sviđao. Osetio je kako mu raste pritisak u glavi i na trenutak je pomislio da će pasti s klupe i doživeti još jedan napad, ali nekako je uspeo da ostane uspravan.

„Hoćeš li se oženiti s Rouz?“, pitao je.

„Pretpostavljam da hoću“, odgovorio je otac. Prilikom Rouzine posete prošle nedelje, kada je trebalo da bude u krevetu, Dejvid je čuo kako su razgovarali o tome. Umesto da spava, sedeo je na stepenicama i slušao o čemu pričaju. Radio je to ponekad, mada bi uvek otišao u krevet kada bi razgovor utihnulo i kada bi čuo cmok poljupca ili Rouzin prigušen grlen smeh. Poslednji put kada je slušao, Rouz je pričala o „ljudima“ i kako ti „ljudi pričaju“. Nije joj se dopadalo to što pričaju. Tada je iskrsla tema braka, ali nije čuo više od toga zato što je otac izašao iz sobe da pristavi čajnik i Dejvid je jedva stigao da pobegne kako ga ne bi zatekao na stepenicama. Pomislio je da je njegov otac nešto posumnjao pošto je posle nekoliko trenutaka došao da ga obiđe. Žmureo je i pretvarao se da spava, što je izgleda zadovoljilo oca, ali je bio suviše nervozan da se vrati na stepenice.

„Samo želim da znaš nešto, Dejvide“, rekao mu je otac. „Volim te i to se nikada neće promeniti, bez obzira s kim još delimo život. Voleo sam tvoju majku i uvek ću je voleti, ali Rouz mi je mnogo pomogla proteklih nekoliko meseci. Ona je dobra osoba, Dejvide. A ti si joj drag. Probaj da joj pružiš priliku, hoćeš li?“

Dejvid nije odgovorio. Progutao je pljuvačku. Uvek je želeo brata ili sestru, ali ne ovako. Hteo je da ih dobije s mamom i tatom. Ovo nije u redu. To neće stvarno biti njegov brat ili sestra zato što će izaći iz Rouz. To ne može da bude isto.

Otac mu je stavio ruku oko ramena. „Pa, imaš li nešto da kažeš?“, pitao je.

„Hteo bih da se vratimo kući“, odgovorio je Dejvid.

Otac je zadržao ruku na njegovom ramenu još trenutak-dva, a onda ju je pustio da padne. Izgledalo je kao da se unekoliko skupio, kao da je neko upravo ispustio malo vazduha iz njega.

„Dobro“, tužno je rekao. „Hajdemo kući onda.“

Šest meseci kasnije, Rouz je rodila malog dečaka, a njih dvojica su napustili kuću u kojoj je Dejvid odrastao kako bi živeli s njom i Dejvidovim novim polubratom Džordžijem. Rouz je živela u ogromnoj staroj kući severozapadno od Londona. Kuća je imala tri sprata, velike vrtove s prednje i zadnje strane i bila je okružena šumom. Dejvidov otac je rekao da kuća pripada njenoj porodici već generacijama i da je bar tri puta veća od njihove. Dejvid isprva nije hteo da se seli, ali tada mu je otac nežno objasnio razloge. To je bliže njegovom novom radnom mestu, a tamo će zbog rata morati da provodi sve više vremena. Ako budu živeli u blizini, moći će češće da se viđaju, a možda će čak uspeti nekad da dođe kući na ručak. Takođe mu je objasnio da je u gradu postalo opasno i da će biti donekle bezbedniji kod Rouz. Nemački avioni dolaze i iako je Dejvidov otac bio siguran da će na kraju ipak potući Hitlera, situacija će postati mnogo gora pre nego što krene nabolje.

Dejvid nije bio potpuno siguran čime se njegov otac trenutno bavi. Znao je da je veoma dobar u matematici i da je donedavno bio predavač na nekom velikom univerzitetu. Ali napustio je univerzitet i počeo da radi za vladu u staroj seoskoj kući izvan grada. U blizini su bile vojne barake, a vojnici su čuvali kapije

koje vode do kuće i patrolirali imanjem. Kada ga je ispitivao o poslu, otac mu je najčešće odgovarao samo da proverava neke brojke za državu. Ali onog dana kada su se preselili iz svoje u Rouzinu kuću, otac kao da je osetio da mu duguje još neko objašnjenje.

„Znam da voliš priče i knjige“, rekao mu je otac dok su pratili kombi za selidbe iz grada. „Pretpostavljam da se pitaš zašto ih ne volim koliko i ti. Pa, volim priče na izvestan način i to je deo mog posla. Znaš kako nam se nekad čini da priča govori o nečemu, ali je reč, zapravo, o nečemu sasvim drugom? Da postoji skriveno značenje koje moramo da nađemo?“

„Kao biblijske priče“, uzvratilo je Dejvid. Nedeljom im je sveštenik tumačio biblijsku priču koju je neko pre toga pročitao naglas. Dejvid nije uvek slušao zato što je sveštenik bio veoma dosadan, ali bilo je iznenađujuće šta je on nalazio u pričama koje su Dejvidu delovale veoma jednostavno. Zapravo, izgledalo je kao da ih sveštenik namerno predstavlja složenijim nego što jesu, verovatno zato što onda može da priča duže. Dejvidu nije bilo mnogo stalo do crkve. Još je bio ljut na Boga zbog onoga što se desilo njegovoj majci i zato što je doveo Rouz i Džordžija u njegov život.

„Ali značenje nekih priča nije namenjeno svima“, nastavio je otac. „Njihovo značenje treba da zna samo šačica ljudi i zato je ono pažljivo skriveno. To se može učiniti rečima, brojevima ili i jednim i drugim. Ali svrha je ista – sprečiti druge da ih razumeju. Ukoliko ne znaš šifru, one nemaju značenje.“

„Dakle, Nemci koriste šifre za slanje poruka. Kao i mi. Neke su veoma složene, dok druge deluju zaista jednostavno mada su često upravo one najslženije. Neko mora da ih protumači i to je ono što ja radim. Pokušavam da shvatim tajno značenje priča koje su napisali oni koji ne žele da ih razumem.“

Okrenuo se prema Dejvidu i položio mu ruku na rame. „Poveravam ti to, ali ne smeš nikada nikome da kažeš šta radim.“

Stavio je prst na usne.

„Strogo poverljivo, stari družo.“

Dejvid je napravio isti pokret.

„Strogo poverljivo“, ponovio je.

I nastavili su da se voze.

Dejvidova soba nalazila se na samom vrhu kuće. Bila je to mala niska prostorija koju je Rouz izabrala za njega zato što je bila ispunjena knjigama i policama. Dejvidove lične knjige obrele su se na policama zajedno s drugim knjigama koje su bile starije i neobičnije. Napravio je prostor za svoje knjige što je bolje mogao, a onda odlučio da ih složi na policama po veličini i boji zato što su tako lepše izgledale. To je značilo da su se njegove knjige pomešale s onima koje su već bile tu, pa se tako jedna knjiga bajki našla između istorije komunizma i pregleda poslednjih bitaka Prvog svetskog rata. Dejvid je pokušao da čita knjigu o komunizmu, uglavnom zato što nije znao šta je zapravo komunizam (osim činjenice da njegov otac smatra da je to nešto veoma loše). Uspeo je da pročita tri strane pre nego što je izgubio zanimanje; rečenice o tome kako „radnici treba da poseduju sredstva za proizvodnju“ i one o „pljačkaškim kapitalistima“ gotovo su ga uspavale. Istorija Prvog svetskog rata bila je donekle bolja, mada najviše zahvaljujući brojnim crtežima starih tenkova koje je neko isekao iz ilustrovanog časopisa i stavio između strana. Takođe je našao dosadni udžbenik francuskog s rečnikom i knjigu o Rimskom carstvu koja je imala veoma zanimljive crteže i koja je naizgled s užitkom opisivala surovosti koje su Rimljani radili drugima i koje su zauzvrat drugi ljudi činili njima.

Međutim, Dejvidova knjiga grčkih mitova bila je iste veličine i boje kao i zbirka poezije pored nje, pa ju je nekada greškom uzimao. Neke pesme nisu bile loše kada bi im pružio priliku. Jedna je bila o nekom vitezu – koji je u knjizi nazivan „detetom“ – i njegovoj potrazi za crnom kulom i tajnom skrivenom u njoj.